

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice

CLLD metodologija

CLLD metodologija (eng. Community-led Local Development - Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) podrazumijeva stvaranje lokalnih partnerstva koji provedbom integrirane lokalne strategije preuzimaju inicijativu i postaju glavni zagovornici rješavanja problema svojih lokalnih zajednica. Metodologija je koja preokreće konvencionalni pristup odozgo nadolje i daje uzde lokalnim subjektima koji oblikuju strategije i odabiru projekte. Specifični problemi lokalnih zajednica poput propadanja ribarstva, nezaposlenosti mladih i loših uvjeta stanovanja se rješavaju aktivnostima koje odgovaraju potrebama, a definiranju aktivnosti predhodi stvaranje partnerstava koji skupa pripremaju akcijski plan i zahtjeve za financiranjem. „Uredbom (EU) br. 1305/2013. Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) LAG-ovi su definirani kao nositelji CLLD pristupa.“ (LAG Međimurski Doli i Bregi, 2017.) CLLD se u razdoblju od 2014-2020. provodi u ruralnim područjima kroz potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i u ribarstvu i obalnim područjima kroz Europski fond za pomorstvo i ribarstvo. U programskom razdoblju 2020-27. će urbana CLLD biti obvezna sastavnica svih razvojnih strategija na razini naselja većim od 25.000 stanovnika.

Leader pristup (akronim francuskog izraza Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale) se primjenjuje od 1991. U svim zemljama članicama EU obvezan je dio europskog Programa ruralnog razvoja. „U više od dvadeset godina praktične provedbe LEADER se dokazao kao učinkovit model lokalnog razvoja koji je potaknuo zanimanje razvojnih dionika ne samo u ruralnim, nego i u urbanim i obalnim područjima. Na tom tragu javila se zamisao o potpunijem korištenju sveukupnog potencijala LEADER-a u složenoj integraciji lokalnih potreba i rješenja sadržanih u lokalnoj razvojnoj strategiji (LRS). Zadovoljenje različitih lokalnih potreba takvog integralnog pristupa omogućilo bi se financiranjem iz više fondova, ne samo iz Poljoprivrednog fonda.“ (Odras, 2017.).

Ono što se podrazumijeva pod lokalnim razvojem je odgovaranje na lokalne probleme, a zajednicu čine predstavnici gradova, lokalnih samouprava, obrtnika, gospodarstvenika, vlasnika OPG-ova. Svi se oni povezuju u partnerstvo i time zajedno

provode razvoj svoje sub-regije. Poslovni, civilni i javni sektor osnaženi suradnjom stvaraju Lokalne akcijske grupe i skupa pripremaju i upravljaju projektima.

Prema Uredbama o zajedničkim odredbama, Članak 34. Zadaci lokalnih akcijskih grupa su: jačanje kapaciteta lokalnih sudionika za izradu i provedbu operacija, sastavljanje transparentnog izbornog postupka (pri kojem 50% glasova pripada partnerima koji ne pripadaju javnim vlastima), prilikom odabira operacija osiguravaju usklađenost sa strategijom lokalnog razvoja. Bitno je naglasiti da „U CLLD LAG nema samo savjetodavnu ulogu, već bira operacije i utvrđuje iznos potpore za operacije i donosi formalne odluke o operacijama koje će se podupirati.“ (Terra-Liburna, 2017.)

Strategija, partnerstvo i područje (ruralno i urbano) su 3 osnovne komponente CLLD metodologije. Strategiju oblikuju lokalni sudionici odgovaranjem na potrebe i pripremaju argumente o tome što žele promijeniti. Nakon što se zajednica usuglasi u vezi svojih potreba, potrebno je izgraditi povjerenje i stvoriti partnerstvo u kojem ne smije dominirati niti javna ni privatna interesna skupina. Lokalni sudionici moraju osigurati da je područje dovoljno veliko ali da nije preveliko (kako bi se osiguralo postojanje kritičke mase). Područje bi moralo biti jedinstveno u fizičkom, socijalnom i gospodarskom smislu.

Postoji mnogo razloga za korištenje CLLD metodologije. Osim što CLLD pomiče granice između organizacija civilnog društva i javnih organizacija (mobilizira sve relevantne sudionike), karakteristično je to što se pod jednim tematskim ciljem mogu postići ciljevi Strategije Europa 2020. Ono što izdvaja CLLD metodologiju je orijentacija na osobitost područja i financijska privlačnost. Na lokalni razvoj se gleda na kao dugoročan proces. „Komisija prepoznaje da je lokalni razvoj dugoročan proces koji obično traje nekoliko razdoblja financiranja i preporučuje jednako dugoročnu obvezu. Na lokalna partnerstva se, stoga, ne gleda kao na jednokratne projekte koji se jednostavno napuštaju na kratka razdoblja financiranja, nego kao na dio procesa tijekom kojeg se zajednice usmjeravaju da krenu održivijim putem.“ (Europska Komisija, 2014). U usporedbi sa LEADER pristupom, CLLD metodologiju karakterizira de-centralizirana administracija (isporuka projekata preko LAGova). Decentralizirani postupak odabira projekata stručnjakinja za ruralni razvoj Bojana Markotić-Krstinić smatra potencijalnom manom kod hrvatskih LAG-ova. „Ako imamo nešto što se zove decentralizirani postupak odabira projekata i isti takav način odlučivanja, provedbe, te u konačnici i dodjele sredstava, dakle, sve spuštenu na najnižu, našu razinu, onda ćemo morati početi biti odgovorni sami za sebe, sami odlučivati kome ćemo dati novce i za

kakve projekte, ali i u kom ćemo se smjeru razvijati. Iako to zahtijeva ogromnu promjenu generalnog načina razmišljanja i čitavog našeg mentalnog sklopa, konačno ćemo biti u poziciji da za vlastite neuspjehe“. (Slavonski.hr, 2017).

Leader mreža Hrvatske i Institut za društvena istraživanja u Zagrebu su prepoznali potrebu informiranja mladih, posebice članova Savjeta mladih o CLLD metodologiji koja će biti glavna sastavnica njihovog djelovanja kada se uvede obvezna primjena ove metodologije u urbanim naseljima. Projekt „Urbana primjena CLLD metodologije kao sredstvo za društveno uključivanje mladih“ kojeg financira Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku ima za ciljnu skupinu mlade koji su članovi 20 županijskih, gradskih ili općinskih savjeta mladih s područja cijele RH, ali i članovi udruga mladih i za mlade koji su bili sudionici dvaju kruga radionica u svakoj od 3 regije Hrvatske. Projekt sadrži i međunarodnu dimenziju, s obzirom da se mladi povezuju s mladima iz europskih zemalja koji su već počeli primjenjivati CLLD metodologiju. Ovim projektom radimo na povezivanju sudionika edukacija sa U-LAGOVIMA (urbanim CLLD organizacijama). Na radionicama su se sudionici imali prilike upoznati i sa primjerima dobre prakse, poput primjera rada Javne ustanove Tvrđave kulture u Šibeniku i pokretanja Osječkog vijeća za razvoj socijalnih usluga (iskustvo udruge Breza i Grada Osijeka). Članovima Savjeta mladih smo pripremili kvalitetnu pripremu za proces koji slijedi i vjerujemo kako će mladi koristeći znanja stečena na edukacijama postati aktivni sudionici svojih lokalnih zajednica.

Literatura:

LAG Međumurski doli i bregi, <http://lag-medjimurskidoliibregi.hr/>, pristupljeno listopad 2017.

Odraž, <http://www.odraz.hr/hr/nase-teme/lokalni-razvoj/lokalni-razvoj-voden-zajednicom>, pristupljeno listopad 2017.

Terra-Liburna, <http://www.terra-liburna.hr/clld/>, pristupljeno listopad 2017.

Europska komisija, Smjernice za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice namijenjen lokalnim sudionicima; 2014.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_hr.pdf, pristupljeno listopad 2017.

Slavonski.hr, <http://slavonski.hr/clld-metodologija-lag-a-novi-izazovi-i-odgovornosti-loakalnih-akcijskih-grupa/>, pristupljeno listopad 2017.

Dorina Sraka

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu